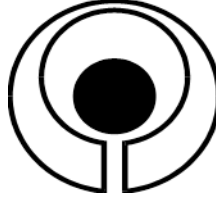

سبب التلاوة

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
گروه آموزشی روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی
پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد

عنوان

تأثیر آموزش نظریه ذهن بر بهبود مهارت‌های اجتماعی در دانش آموزان پسر کم توان ذهنی ۸
تا ۱۲ ساله مشکین شهر

نگارنده

محبوب بخشی بارزیلی

استاد راهنما

دکتر معصومه پور محمد رضای تجریشی

استاد مشاور

نرگس ادیب سرشکی

اسفند ۱۳۹۰

شماره ثبت:

۴۰۰۰-۱۴۶

دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

دانشگاه علوم پزشکی و توانبخشی
تاییدیه اعضای هیات داوران

آقای محبوب بخشی بارزلی

دانشجوی رشته: روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی مقطع: کارشناسی ارشد به شماره دانشجویی:

۸۸۱۷۰۰۰۰۱ از پایان نامه خود تحت عنوان: "تأثیر آموزش نظریه ذهن بر مهارتهای اجتماعی در

دانش آموزان پسر کم توان ذهنی ۸ تا ۱۲ سال مشکین شهر" در تاریخ: ۰۸/۱۲/۹۰ در حضور هیات

دوران دفاع نموده و بر اساس مصوبات شورای تحصیلات تکمیلی نمره ۱۸

(همیشه) با امتیاز عالی (به ایشان تعلق گرفت).

هیات داوران

۱. اساتید راهنما:

سرکار خانم دکتر معصومه پورمحمدرضای تجریشی

۲. اساتید مشاور:

سرکار خانم نرگس ادیب سرشکی

۳. استاد مشاور آمار:

۴. اساتید داور:

جناب آقای دکتر علیرضا محمدی

سرکار خانم دکتر فیروزه ساجدی

۵. مدیر گروه آموزشی:

سرکار خانم دکتر معصومه پورمحمدرضای تجریشی

۶. کارشناس تحصیلات تکمیلی:

خانم مریم کتانی

تعهد نامه چاپ مطالب و مقالات مستخرج از پایان نامه یا رساله های دانشجویان دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

با عنایت به اینکه هر گونه مقاله استخراج شده از پایان نامه یا رساله و یا چاپ و انتشار بخشی یا تمام مطالب آن مبین قسمتی از فعالیتهای علمی- پژوهشی دانشگاه می باشد بنابراین اینجانب **محبوب بخشی بارزلی** دانش آموخته رشته **روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی** متعهد می شوم که موارد ذیل را کاملاً رعایت نمایم.

۱. در صورت اقدام به چاپ هر مقاله ای از مطالب پایان نامه، خود را بعنوان دانش آموخته دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی معرفی نمایم و درج نام و آدرس محل دیگری خوداری کنم.

۲. در صورت اقدام به چاپ بخشی از یا تمام پایان نامه یا رساله خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به اطلاع "انتشارات" و "دفتر تحصیلات تکمیلی" دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی برسانم.

۳. در صورت اقدام به چاپ پایان نامه یا رساله در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را درج نمایم:

" کتاب حاضر حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد نگارنده در رشته روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی می باشد که در سال ۱۳۸۹ در دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی به راهنمایی **سرکار خانم دکتر معصومه پورمحمدزای تجریشی و مشاوره سرکار خانم نرگس ادیب سرشکی** انجام و در سال ۱۳۹۰ از آن دفاع شده است."

۴. به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک در صد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی اهداء نمایم. (دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.)

۵. در صورت عدم رعایت بند ۴، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تادیه می کنم.

۶. قبول می نمایم و تعهد می کنم که در صورت خوداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند. بعلاوه به دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی حق می دهم به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه معادل وجه مذکور در بند ۵ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

اینجانب محبوب بخشی بارزلی دانشجوی رشته روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آنرا بدون قید و شرط قبول می نمایم، و به انجام آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی

امضاء و تاریخ

۹/۵/۱۳۸۸

من دلم می خواهد...

در دم صبح بهار،

شاخه ای از گل یاس، بوته ای از گل نرگس، بغلی از گل سرخ،

همه را دسته کنم، برگیرم، و بسازم سبدي از پر طاووس،

تا دهم هدیه به آنهایی که، نوازش دادند

غنچه عشق و وفاداری را.....

تقدیم به مادر مهربانم، که خاطر عزیزش مرا هر دم به خاطر کبریایی خداوند

نزدیک می گرداند...

تقدیم به پدرم، که نوازش دست های پینه بسته اش را بر سرم ارزانی داشته....

تقدیم به تمام هستی ام، بهانه زندگی ام، عشق اول و آخرینم، عصمت.

تشکر و قدر دانی.....

سپاس فراوان خدای واحد را که توفیق انجام این پژوهش را عطا فرمودند.
از سرکار خانم دکتر معصومه پور محمد رضای تجریشی به پاس
کمکهای ارزنده و راهنماییهای دقیق، از سرکار خانم نرگس ادیب سرشکی
به جهت راهنماییهای ارزنده در جهت اجرای صحیح پژوهش، از ریاست
محترم آموزش و پرورش شهرستان مشکین شهر و مدیریت محترم مدرسه
استثنایی «آرمان» که مرا در اجرای پژوهش یاری نمودند، صمیمانه تشکر
نموده و زیباترین سپاسها را تقدیم می نمایم.

در پایان کمال قدردانی و سپاس خود را از دوستان گرانقدرم آقایان
اسماعیل اسماعیلی، عباس نسائیان و سید داوود سید محمدی که مرا در انجام
این پژوهش یاری نمودند، ابراز می دارم و آرزوی موفقیت آنان را در تمام
مراحل زندگی از ایزد منان خواهانم

چکیده

هدف: هدف کلی این پژوهش، تعیین تاثیر آموزش "نظریه ذهن" بر "بهبود مهارت‌های اجتماعی" دانش آموزان پسر کم توان ذهنی ۸-۱۲ ساله بود.

روش: طرح پژوهش از نوع مطالعات شبه آزمایشی با پیش آزمون- پس آزمون همراه با گروه کنترل بود. ابتدا بر روی تمامی دانش آموزان کم توان ذهنی ۸ تا ۱۲ ساله شاغل به تحصیل در مدرسه استثنایی «آرمان» مشکین شهر (که جمعاً ۴۳ دانش آموز بودند) پیش آزمون باور کاذب شامل دو تکلیف "انتقال غیر منتظره"، "محتوای غیر منتظره"، و آزمون "نمود- واقعیت" اجرا شد و پس از اعمال ملاک‌های ورودی پژوهش تعداد ۳۹ دانش آموز شرایط ورود به مطالعه را داشتند و به صورت تصادفی به دو گروه کنترل (n=۱۹) و آزمایش (n=۲۰) تقسیم شدند. سپس پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی توسط معلمان دانش آموزان منتخب تکمیل گردید. در طول پژوهش تعداد ۹ نفر (۴ نفر گروه کنترل، ۵ نفر گروه آزمایش) از ادامه همکاری سر باز زدند و ۳۰ نفر باقیمانده مورد پژوهش قرار گرفتند. گروه آزمایش به مدت ۸ جلسه در جریان آموزش قرار گرفت. پس آزمون نظریه ذهن و مقیاس درجه بندی مهارت‌های اجتماعی بلافاصله بعد از اجرای آموزش برای هر دو گروه مجدداً اجرا شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، روش‌های آمار توصیفی و آزمون‌های آماری کولموگروف- اسمیرنوف، آزمون t مستقل و تحلیل کوواریانس به کار گرفته شد.

یافته‌ها: گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل عملکرد بهتری در پس آزمون مقیاس درجه بندی مهارت‌های اجتماعی ($P < 0/001$) داشت. همچنین، تفاوت دو گروه مورد مطالعه در مؤلفه همکاری و خویشتنداری از

نظر آماری معنی دار بود ($P < 0/001$). اما تفاوت دو گروه مورد مطالعه در مؤلفه ابراز وجود از نظر آماری معنی دار نبود ($P < 0/143$).

نتیجه گیری: آموزش نظریه ذهن به دانش آموزان کم توان ذهنی موجب بهبود مهارت‌های اجتماعی، افزایش همکاری و خویشنداری در آنها شده ولی در ابراز وجود آنها تغییری ایجاد نکرده است. در مجموع، می توان گفت که آموزش نظریه ذهن می تواند موفقیت دانش آموزان کم توان ذهنی را در مهارت‌های اجتماعی در سالهای آتی افزایش دهد.

واژه های کلیدی: نظریه ذهن، مهارت‌های اجتماعی، کم توانی ذهنی

فهرست

عنوان صفحه

فصل اول: کلیات پژوهش

مقدمه ۲

بیان مسأله ۷

اهمیت و ضرورت ۱۴

اهداف پژوهش ۱۷

سؤالات و فرضیات ۱۸

متغیرها ۱۸

تعاریف مفهومی ۱۹

تعاریف عملیاتی ۱۹

فصل دوم: گستره نظری و پیشینه پژوهش

نظریه ذهن ۲۲

رویکردهای کنونی نظریه ذهن ۲۳

نظریه های تبیینی نظریه ذهن ۲۶

- ۲۶..... نظریه نظریه
- ۲۸..... نظریه شبیه سازی
- ۲۹..... نظریه پیمانان ای
- ۳۰..... مهارت‌های اجتماعی
- ۳۲..... تأثیر مهارت‌های اجتماعی بر زندگی کودکان استثنایی
- ۳۳..... ارزیابی مهارت‌های اجتماعی
- ۳۵..... کم توانی ذهنی
- ۳۵..... تعاریف کم توانی ذهنی
- ۳۷..... طبقه بندی کم توانی ذهنی
- ۳۷..... طبقه بندی انجمن روانپزشکی آمریکا
- ۳۷..... طبقه بندی سازمان بهداشت جهانی
- ۳۸..... طبقه بندی انجمن آمریکایی عقب ماندگی ذهنی
- ۳۸..... طبقه بندی کم توانی ذهنی ازدیدگاه متخصصان آموزش وپرورش
- ۳۹..... رشد اجتماعی در کودکان کم توان ذهنی

آموزش نظریه ذهن و اهمیت آن ۴۱

بررسی متون ۴۳

فصل سوم: روش شناسی پژوهش

نوع مطالعه ۵۳

جامعه آماری، نمونه و روش نمونه گیری ۵۳

ملاکهای ورود به مطالعه ۵۴

ملاکهای خروج از مطالعه ۵۴

روش جمع آوری داده ها ۵۴

ابزار اندازه گیری آزمون باور کاذب ۵۵

آزمون انتقال غیر منتظره ۵۵

آزمون محتوای غیر منتظره ۵۶

آزمون نمود- واقعیت ۵۶

مقیاس درجه بندی مهارتهای اجتماعی ۵۷

روش اجرا ۵۹

روش تجزیه و تحلیل داده ها ۶۳

ملاحظات اخلاقی ۶۳

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل آماری

یافته های توصیفی ۶۶

یافته های استنباطی ۷۱

ارائه یافته ها در چارچوب فرضیه و سؤال ۷۲

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

بحث و تفسیر یافته ها ۷۹

نتیجه گیری ۸۳

محدودیت ها ۸۴

پیشنهادات ۸۵

فهرست منابع ۸۶

پیوست ها

پیوست شماره ۱، ابزار سنجش نظریه ذهن ۱۰۱

پیوست شماره ۲، مقیاس درجه بندی مهارتهای اجتماعی (فرم معلم) ۱۰۴

پیوست شماره ۳، جلسات آموزش ۱۰۸

فهرست جداول

عنوان.....	صفحه
جدول ۱-۴. توزیع سن آزمودنیها بر حسب گروه های آزمایش و کنترل.....	۶۶
جدول ۲-۴. توزیع نمرات هوش آزمودنی ها به تفکیک گروه های آزمایش و کنترل.....	۶۷
جدول ۳-۴. توزیع آزمودنیهای گروه های آزمایش و کنترل بر مبنای پایه تحصیلی آنها.....	۶۸
جدول ۴-۴. شاخصهای توصیفی مؤلفه های مهارتهای اجتماعی در گروه های آزمایش و کنترل در موقعیت پیش آزمون.....	۶۹
جدول ۵-۴. شاخصهای توصیفی مؤلفه های مهارتهای اجتماعی در گروههای آزمایش و کنترل در موقعیت پس آزمون.....	۷۰
جدول ۶-۴. بررسی نرمال بودن توزیع متغیر سن و هوش در آزمودنیها.....	۷۱
جدول ۷-۴. مقایسه همگنی گروههای آزمایش و کنترل از نظر متغیرهای سن و هوش.....	۷۲
جدول ۸-۴. آزمون اثر پیلایی جهت تعیین همگنی ضرایب شیب رگرسیون در گروههای مورد مطالعه.....	۷۳
جدول ۹-۴. نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیره تفاوت گروه های آزمایش و کنترل در مهارتهای اجتماعی.....	۷۴
جدول ۱۰-۴. نتایج تحلیل کوواریانس چندمتغیره تفاوت گروههای آزمایش و کنترل در مؤلفه همکاری.....	۷۵

جدول ۱۱-۴. نتایج تحلیل کوواریانس چندمتغیره تفاوت گروههای آزمایش و کنترل در مؤلفه

خویشتنداری. ۷۶

جدول ۱۲-۴. نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیره تفاوت گروه های آزمایش و کنترل در

مؤلفه ابراز وجود ۷۷

فصل اول

(کلیات پژوهش)

شناخت اجتماعی^۱ یک توانایی کلیدی است که ما برای موفقیت در تعاملات اجتماعی در زندگی روزمره نیازمند آن می‌باشیم (نیونن^۲، وگلی^۳ و زینک^۴، ۲۰۰۸). شناخت اجتماعی یعنی اینکه افراد چگونه دیدگاه‌ها، احساسات، افکار و انگیزش‌های خود و دیگران را در می‌یابند و در باره روابط اجتماعی چطور فکر می‌کنند (فلاول^۵، ۱۹۸۵، نقل از اسلامی، ۱۳۸۲). رشد شناخت اجتماعی پیرامون سه جنبه مهم سازمان داده می‌شود: الف) تفکر درباره خود ب) تفکر درباره انسان‌ها و ج) تفکر درباره روابط بین انسان‌ها. شناخت اجتماعی سه سازه دارد که عبارتند از: الف) ادراک شخص ب) مهارت‌های پذیرش نقش و ج) نظریه ذهن^۶ (گرادی^۷ و کیفتلی^۸، ۲۰۰۲، نقل از قمرانی، البرزی و خیر، ۱۳۸۵).

جنبه‌ای از شناخت اجتماعی که در سالهای اخیر توجه فزاینده‌ای را به خود جلب کرده است تحول نظریه ذهن در کودکان می‌باشد (رازا^۹ و بلیر^{۱۰}، ۲۰۰۹). نظریه ذهن توانایی اسناد دادن حالات ذهنی از قبیل باورها^{۱۱}، امیال^{۱۲}، عواطف^{۱۳}، و نیت^{۱۴} به خود و دیگران، و استفاده از این اطلاعات برای پیش‌بینی و تفسیر رفتارهاست (فرگوسن^{۱۵} و آستین^{۱۶}، ۲۰۱۰). همچنین، به بدنه منسجم دانش در مورد ذهن انسان که ما به

-
- 1 - Social cognition
 - 2 - Newen, A.
 - 3 - Vogeley, K.
 - 4 - Zinck, A.
 - 5 - Flavell, J. H.
 - 6 - Theory of Mind
 - 7- Grady, C. L.
 - 8 - Keightley, M. L.
 - 9 - Razza, R. A.
 - 10 - Blair, C.
 - 11 - Beliefs
 - 12 - Desires
 - 13 - Emotions
 - 14 - Intentions
 - 15 - Ferguson, J. F.
 - 16 - Austin, A. J.

طور عادی آن را کسب می کنیم و برای پیش بینی و شرح دادن رفتار خودمان و دیگران از آن استفاده می کنیم، گفته می شود (استینگتون^۱، ۱۹۹۶، نقل از ابدوتو^۲، شورت-میرسون^۳، بینسون^۴، دالیش^۵، ۲۰۰۴). به (۲۰۰۴). به عبارت دیگر، نظریه ذهن توانایی فرد برای درک حالتهای ذهنی دیگران یا خواندن ذهن دیگران (کوله^۶ و میتچل^۷، ۲۰۰۲)، می باشد. این توانایی به افراد کمک می کند تا با در نظر گرفتن احساسات، عقاید، و نیات دیگران، توصیف و تبیین صحیحی از رفتارشان داشته باشند (هاپه^۸، ۱۹۹۵، نقل از قمرانی، البرزی و خیر، ۱۳۸۵). اصطلاح نظریه ذهن برای اولین بار در سال ۱۹۷۸ به وسیله ی پریماک^۹ و وودراف^{۱۰} در مطالعه ی شپانزه ها مطرح شده است، آنها این سوال را پیش کشیدند که " آیا شپانزه ها نظریه ذهن دارند؟" (کال^{۱۱} و تومازلو^{۱۲}، ۲۰۰۸). پریماک و وودراف یک سری از پژوهشهایی را که به وجود نظریه ذهن در شپانزه ها پرداخته بودند به این نحو توصیف کردند: " یک فرد اگر حالات ذهنی را به خود و دیگران نسبت بدهد نظریه ذهن دارد. برای فهمیدن آنچه شپانزه ها درک می کنند باید به آنچه نوع انسان به آن می تواند پی ببرد توجه کنیم مانند نیات، دانش، باور، افکار، شک، حدس زدن، وانمود کردن، و محبت کردن" (پریماک و وودراف، ۱۹۷۸، نقل از ادیب سرشکی، ۱۳۸۹). در ادبیات پژوهشی، مترادف هایی مانند ذهنی سازی^{۱۳}، ذهن خوانی^۱، روان شناسی عامه^۲

-
- 1 - Astington, J.
 - 2 -Abbeduto, L.
 - 3 -Short-Meyerson, K.
 - 4 - Benson, G.
 - 5- Dolish, J.
 - 6-Colle, K.
 - 7 - Mitchell, P.
 - 8- Happe, F.
 - 9 - Perimak, D.
 - 10-Woodraff, G.
 - 11 -Call, J.
 - 12 - Tomasello, M.
 - 13 -Mentalizing

(بارون-کوهن^۳، ۱۹۹۹) و درک اجتماعی (فرنی هوگ^۴، ۲۰۰۸) به جای اصطلاح "نظریه ذهن" به کار رفته است.

در حال حاضر، در مورد تحول نظریه ذهن دو دیدگاه عمده وجود دارد: دیدگاه اول معتقد است که در حدود ۴ الی ۵ سالگی کودک متوجه می شود که دیگر افراد می توانند باورهایی داشته باشند که غلط بوده و یا با باور او متضاد باشند (سبولا^۵ و ویشارت^۶، ۲۰۰۸). برخی از طرفداران این نظریه معتقدند که فهم کودکان از حالات ذهنی از ۴ تا ۶ سالگی به طور قابل توجهی افزایش می یابد ولی تا ۸ سالگی عملکرد کودکان ضعیف است. این دیدگاه تحول نظریه ذهن را مرحله به مرحله می داند (آنتونیتی^۷، لیوتا سیمپیو^۸ و مارچتی^۹، ۲۰۰۶). در مقابل دیدگاه دیگری وجود دارد که تحول نظریه ذهن را پیوسته می داند و تفاوت کودکان در گذراندن تکلیف باور کاذب، قبل و بعد از سن سه سالگی را ناشی از عوامل عملکردی^{۱۰} مانند آگاهی مکالمه ای^{۱۱} و توجه^{۱۲} می داند (امین یزدی، ۱۳۸۳).

در حیطه ی نظریه ذهن، درک "باور کاذب"^{۱۳} بارها مورد پژوهش قرار گرفته است. تحقیقات پیشنهاد می کنند که در طی سالهای پیش از دبستان، کودکان شناختی از باور کاذب به دست می آورند و از طریق این

-
- 1 - Mind Reading
 - 2 - Folk Psychology
 - 3 - Baron-Cohen, C.
 - 4 - Fernyhough, C.
 - 5 - Cebula, K. R.
 - 6 - Wishart, J. G.
 - 7 - Antonietti, A.
 - 8 - Liveta-Sempio, O. L.
 - 9 - Marchetti, A.
 - 10 - Performance Factors
 - 11 - Conversational Awareness
 - 12 - Attention
 - 13 - False-belief Understanding

شناخت آنها درمی یابند که دیگران می توانند عمل و باورهای نادرست و یا غیر واقعی داشته باشند (رازا و بلیر، ۲۰۰۹).

"باورها" شیوه ای را که جهان می باشد یا دست کم ما می خواهیم باشد منعکس می کنند. بنا براین اگر ما بفهمیم اشتباه است، سعی خواهیم کرد آن را مطابق با حقیقت اشیاء خارجی تغییر دهیم (آستینگتون، ۱۹۹۳، نقل از مشهدی، ۱۳۸۲). درک باور کاذب مهم ترین عنصر کلیدی نظریه ذهن است (فلاول، ۱۹۹۰، نقل از جوکار، سامانی و فولاد چنگک، ۱۳۷۹).

"باور کاذب" یعنی اینکه کودک برای پیش بینی و استدلال در مورد رفتار دیگران صرفاً بر امیال خود تکیه می کند و باورهای دیگران را در نظر نمی گیرد (ولمن^۱ و وولی^۲، ۱۹۹۰، نقل از قمرانی، ۱۳۸۴). هنگامی که کودکان درک باور کاذب را اکتساب کردند؛ آنها قادر به بازنمایی ذهنی از حالات ذهنی خود و دیگران می شوند. در نتیجه اکتساب درک باور کاذب نشان دهنده ی رشد سطح اولیه نظریه ی ذهن در کودکان خردسال می باشد. اعتقاد بر این است که شناخت ذهن یک ابزار اجتماعی نیرومند است. پژوهشگران فرض می کنند که درک باور کاذب باعث عملکرد اجتماعی مناسب می شود (رازا و بلایر، ۲۰۰۹). ریپاچولی^۳ و اسلافت^۴ (۲۰۰۳، نقل از ادیب سرشکی، ۱۳۸۹) بیان می کنند که خوب عمل کردن نظریه ی ذهن "مهارتهای اجتماعی"^۵ را ارتقاء می دهد، و در مقابل نقص یا تأخیر در تحول نظریه ی ذهن برای عملکرد اجتماعی کودکان مضر است. الیوت^۶، گرشام^۷، و مک کلاسی^۱ (۱۹۹۸) مهارتهای

-
- 1 - Wellman, H. M.
 - 2 - Wooley, J. D.
 - 3 - Repacholi, B.
 - 4 - Slaughter, V.
 - 5 - Social skills
 - 6 - Elliot, S. N.
 - 7 - Gresham, F. M.

اجتماعی را چنین تعریف می کنند: رفتارهای انطباقی فراگرفته شده که فرد را قادر می سازد با افراد دیگر روابط متقابل داشته باشد؛ واکنش های مثبت بروز دهد و از رفتارهایی که پیامد منفی دارد اجتناب ورزد. این مهارتها رفتارهایی نظیر همکاری، مسئولیت پذیری، همدلی، و خویشتن داری را شامل می شود.

مهارتهای اجتماعی نقش اساسی در چگونگی انتقال فرد از کودکی به بزرگسالی دارد، و به عنوان توانایی کودکان در جهت توسعه ی تعامل مثبت با کودکان و بزرگسالان دیگر، تعریف شده است (مانز^۲ و مک واین^۳، ۲۰۰۴). تحقیقات نشان داده اند که بهترین پیش بینی کننده سازگاری فرد، به ویژه اینکه او چگونه خود را با دیگران انطباق می دهد، مهارتهای اجتماعی اوست نه بهره ی هوشی و یا پایه تحصیلی وی. مهارتهای اجتماعی آموختنی هستند و در طول زمان تکامل می یابند. والدین اظهار می کنند که دوست دارند کودکانشان شاد باشند، با دیگران ارتباط داشته باشند، و انطباق و سازگاری بیشتری با دیگر افراد داشته باشند. مهارتهای اجتماعی مستلزم داشتن روابط مثبت با دیگران است (برت^۴، اوبرادویچ^۵، لانگ^۶ و ماستن^۷، ۲۰۰۸). اهمیت مهارتهای اجتماعی به عنوان مهمترین عامل اجتماعی شدن و سازگاری را هیچگاه نمی توان از نظر دور داشت، بی شک توجه به هوش اجتماعی، رشد اجتماعی و تربیت اجتماعی در کنار دیگر ابعاد رشد و حیطه های تعلیم و تربیت از جایگاه ویژه ای برخوردار است (شهیم، ۱۳۷۷).

پژوهشهای طولی موید تأثیر منفی نقص مهارت اجتماعی بر سلامت روان کودک است. مهارت اجتماعی به کودک کمک می کند تا با دیگران رابطه موفق داشته باشد، اغلب کودکان در ارتباط با اطرافیان این

-
- 1- Mc Closkey, G.
 - 2 - Manz, P. H.
 - 3 - McWayne, M. C.
 - 4 - Burt, B. K.
 - 5 - Obradovic, J.
 - 6 - Long, D. J.
 - 7 - Masten, S. A.